

MUZEJ LOUVRE ABU DHABI

U Ujedinjenim Arapskim Emiratomima niče novi *Louvre*

PRIPREMILA:
Anđela Bogdan

Prvi opći muzej arapskoga svijeta sadržavat će umjetnine prikupljene iz svih krajeva svijeta i iz različitih povijesnih razdoblja te tako otkriti veze između posve različitih civilizacija i kultura

Uvodne napomene

Prva pomisao na Dubai ili Abu Dhabi većinu ljudi ponajprije asocira na novac, raskoš, bogatstvo i naftu. Prateći medije, možemo zaključiti da se ondje događaju samo velike stvari, grade se arhitektonska čuda i ostvaruju nestvarni projekti na koje u Europi ne bismo ni pomišljali. Možemo krenuti od jednog od najluksuznijih i najpoznatijih hotela svijeta *Burj Al Araba* preko umjetnih otoka u obliku palme, zimskog skijališta usred pustinje, jedne od najvećih džamija svijeta, one šeika Zayeda te megalomanskoga zabavnog parka *Ferrari World*. Neki izvori tvrde kako su Abu Dhabi i Dubai jedni od budućih najpopularnijih svjetskih metropola. Uistinu, oba grada, iako djeluju i jesu po mnogočemu umjetni, razvijaju se u metropole u kojima se naseljavaju ljudi različitih nacionalnosti. Ti su gradovi prije samo nekoliko desetljeća bili doslovno dijelovi pustinje, a zahvaljujući

Pogled na Nacionalni muzej Zayed i Louvre Abu Dhabi

otkriću nafte u drugoj polovini 20. stoljeća, počeli su se dinamično razvijati. No za

razliku od susjednog Omana ili Jemena, Ujedinjenim Arapskim Emiratomima nedostaje autentična kultura. Upravo se zbog toga arapski šeici trude što prije svijetu pokazati da Emirati mogu postati i svjetska kulturna sila. Hoće li u tome uspjeti i

hoće li novcem zaista dobiti sve, pa i ono što je zapravo neprocjenjivo, vrijeme će tek pokazati.

Položaj novog muzeja Louvre na zemljovidu

Ujedinjeni Arapski Emirati sastoje se od sedam emirata, od kojih je Abu Dhabi najveći i ujedno najbogatiji, a drugi je po veličini grad u državi te sjedište istoimenog emirata Abu Dhabija

Ujedinjeni Arapski Emirati sastoje se od sedam emirata, od kojih je Abu Dhabi najveći i ujedno najbogatiji. To je drugi po veličini grad u državi te sjedište istoimenog emirata Abu Dhabija. Smješten je na oto-

ku u Perzijskome zaljevu i broji približno 860.000 stanovnika. Brzi razvoj i nagla urbanizacija proteklih desetljeća, zajedno s visokim prosječkom prirasta stanovništva, preobrazili su grad u kozmopolitsku metropolu. Danas je on sjedište državnih institucija, industrijske aktivnosti, ali i kulturno i trgovačko odredište. Abu Dhabi je u 2008. generirao približno 56 posto BDP-a Ujedinjenih Arapskih Emirata.

Dubai se za razliku od Abu Dhabija bolje promovirao u svijetu i postao poznato svjetsko odredište za turizam, i to ne samo onaj luksuzni. Šeici žele da se, nakon što se iscrpe naftne rezerve, u Emiratima nastave razvijati turizam i ostale djelatnosti. Pored tisuća hotela, među kojima se ne zna koji je ljepši i raskošniji, izgrađeni su zabavni parkovi, plaže, otoci, podzemna željeznica i drugo. Abu Dhabi je donedavno bio poprilično miran grad, iako bogatiji od Dubaija. Međutim, vladari tog emirata žele da on postane atraktivan kao Dubai pa je danas cijeli taj grad jedno veliko gradilište.

Abu Dhabi – novo svjetsko središte kulture i umjetnosti

Abu Dhabi je u posljednjih nekoliko godina već postao nezaobilazno odredište onih koji žele doživjeti različitosti suvremenog svijeta. Grad je to u kojemu se gostoljublivo

vost domaćina na zanimljiv način spaja s futurističkim i avangardnim projektima iz zapadnog dijela svijeta. U velike razvojne projekte ulaže se golem novac, a na njima rade najcjenjeniji svjetski stručnjaci pa se polako ostvaruju vizije kako će taj grad prerasti u pravi megalopolis. Jedan od najzahtjevnijih projekata realizira se na otoku Saadiyat, koji je približno 500 metara udaljen od obale Abu Dhabija. Saadiyat na arapskome znači "otok sreće", a plan vlade u Abu Dhabiju jest da upravo taj dio obale do kraja 2020. godine, kad se planira završetak planiranih zahvata, postane svjetsko središte kulture, umjetnosti i turizma.

Saadiyat na arapskome znači "otok sreće", a plan vlade je da do kraja 2020. godine postane svjetsko središte kulture, umjetnosti i turizma

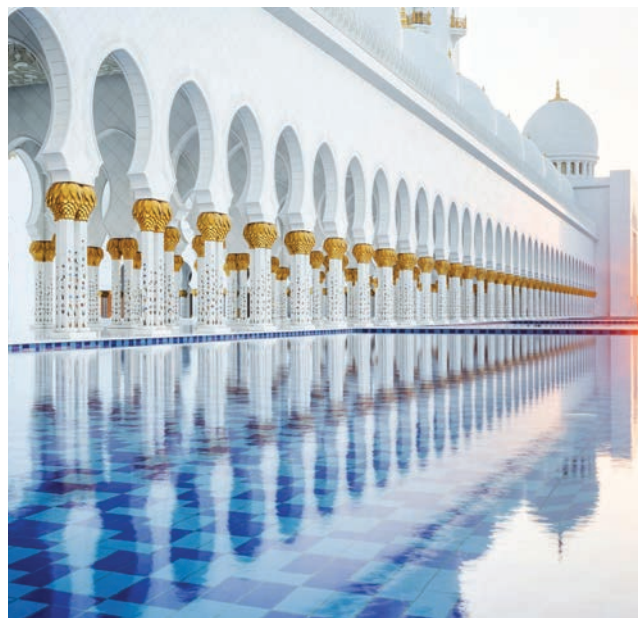
Projekte nacionalnog muzeja *Zayed*, muzeja *Louvre Abu Dhabi*, muzeja *Guggenheim Abu Dhabi*, *Pomorskog muzeja* i *Centra za scensku umjetnost* potpisuju najveći svjetski arhitekti *Norman Foster & Partners*, *Jean Nouvel*, *Frank Gehry*, *Tadao Ando* i *Zaha Hadid*. Bit će to odredište s najvećom koncentracijom kulturnih sa-

držaja na svijetu i jedino mjesto čije će arhitektonske projekte potpisati pet dobitnika nagrade *Pritzker*, tzv. *Nobela za arhitekturu*, koju je 1979. utemeljila obitelj Pritzker. Kad ti avangardni projekti budu dovršeni, otok Saadiyat postat će svjetsko središte kulture i umjetnosti zbog kojeg bi Abu Dhabi mogao postati kulturno odredište svjetskoga glasa.

Investitor gotovo svih razvojnih projekata jest tvrtka *Tourism Development & Investment Company (TDIC)*. Tvrtka koja je zaslužna za gospodarski, turistički i kulturni razvoj Abu Dhabija osnovana je 2006. godine, a danas ima respektabilan ugled u industrijskome svijetu. Zbog svoje inovativnosti koja prati prirodne ljepote i bogatstvo naslijeđa te respektabilnih ulagača i autora projekata kompanija *TDIC* danas ima visok stupanj kredibiliteta, što potvrđuju i najveće svjetske agencije za kreditni rejting *Moodys*, *Standard & Poors* i *Fitch Ratings*, svjesne visoke financijske pozicioniranosti i kreditne vrijednosti te tvrtke na tržištu. Novim projektima u Abu Dhabiju obuhvaćeni su svi aspekti važni za kvalitetan život. Kultura, gostoljubivost, zaštita okoliša, kvalitetno uživanje u slobodnome vremenu i obrazovanje ključne su razvojne točke tog velegrada. U središtu Saadiyata gradi se nacionalni muzej *Zayed*. Simbolično izdignut na najviši dio otoka gradi se u čast karizmatič-

Vizualizacija muzeja Zayed

Džamija šeika Zayed

nog šeika Zayed bin Sultana Al Nahyana, koji je na mjestu predsjednika Ujedinjenih Arapskih Emirata bio od 1966. do 2004. Muzejskim će postavom biti prikazana nacionalna povijest Ujedinjenih Arapskih Emirata kroz život "oca nacije", kako nazivaju šeika Al Nahyana. U konkurenciji dvanaest najcjenjenijih svjetskih arhitektonskih studija priliku da dizajnira muzej zamišljen kao moderna arapska ikona dobio je vodeći britanski arhitektonski ured *Foster & Partners*, pod vodstvom Normana Foster, jednog od najplodnijih britanskih arhitekata čiji su moderni projekti obilježili arhitekturu 20. i 21. stoljeća. Minimalistički jednostavna arhitektura inspirirana perjem sokola, koji je simbol lova i ponos šeika Zayed bin Sultana Al Nahyana, a od 2008. i grb Ujedinjenih Arapskih Emirata, simbolično će obuhvatiti sve ostale sadržaje otoka Saadiyat u jedinstvenu cjelinu kulture i umjetnosti. Izložbeni je prostor nacionalnog muzeja Zayed ispod zemlje, a s izložbom će se posjetitelji prvi put susresti u vrtovima muzeja u kojima će krajolik, raslinje i muzejski postav prikazati ključne trenutke u životu šeika Zayed i promjene koje su u vrijeme njegova vladanja doživjeli Ujedinjeni Arapski Emirati.

Muzej Louvre Abu Dhabi

Drugi muzej koji se trenutačno gradi na otoku, *Louvre Abu Dhabi*, bit će prvi

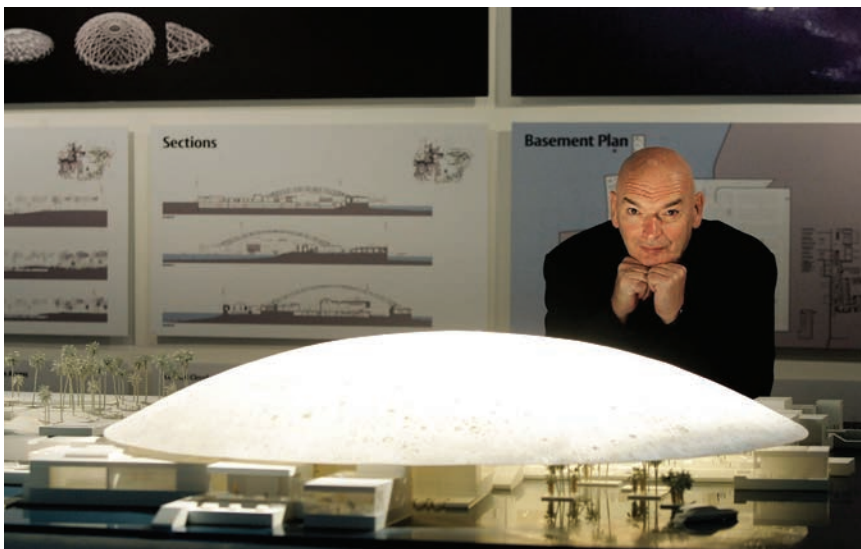
Vizualizacija Muzeja

muzej *Louvre* izvan Francuske. Naime, Francuska je u siječnju 2007. potpisala sporazum s Ujedinjenim Arapskim Emiratima vrijedan 1,3 milijarde eura, koliko bi trebalo biti uloženo u postavljanje čuvenog muzeja u toj naftom bogatoj zemlji. U ugovoru koji traje 30 godina vlada Abu Dhabija platila je 525 milijuna dolara samo to da njihov muzej može nositi naziv *Louvre*.

Louvre Abu Dhabi bit će prvi muzej Louvre izvan Francuske

Vijest o otvaranju podružnice pariškog muzeja pokrenula je lavinu kritika i rasprava u francuskoj umjetničko-znanstvenoj zajednici, jer njezini pripadnici nisu željeli, kako neki izvori tvrde, da "*Louvre* proda dušu". Prema izvješćima iz svjetskih medija, kao odgovor na takve tvrdnje načelnica muzejske djelatnosti Francuske Laurence des Cars rekla je kako je otvaranje muzeja u Abu Dhabiju simbol jedinstva različitih civilizacija, kultura i umjetničkih tehnika.

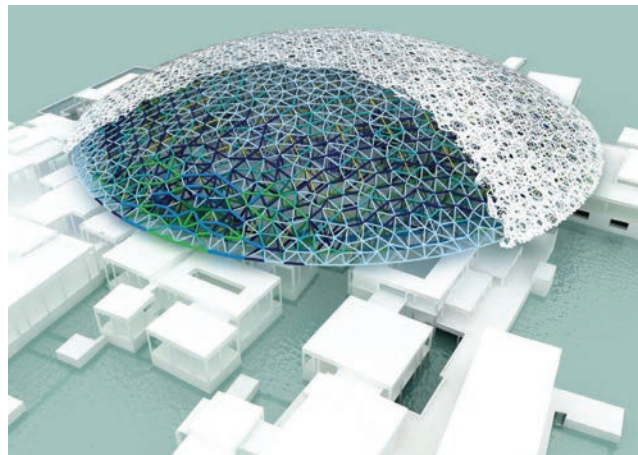
Tradicionalna arapska arhitektura i posebnosti otoka inspirirale su glavnog projektanta Jeana Nouvela koji je projekt Muzeja opisao kao "otok na otoku". Inače, Nouvel je poznati svjetski arhitekt, koji je svoj prvi biro osnovao još dok je bio student. Osim Instituta za arapsku kulturu u Parizu (1981. - 1987.) Nouvel je autor brojnih drugih znamenitih građevina poput Opere u Lyonu, Zaklade *Cartier* u Parizu, trgovačkog centra *Euralille* u Lilleu, Galerije *Lafayette* u Berlinu, Kulturnog i kongresnog centra u Luzernu i mnogih drugih. Njegovi nedavno realizirani projekti jesu toranj *Agbar* u Barceloni, proširenje Muzeja *Reina Sofia* u Madridu te Muzej *Guggenheim* u Tokiju i Rio de Janeiru. Poznat je kao svestran dizajner koji u završnoj obradi slobodno koristi boje i materijale. Njegov je stil dizajnerskog crtanja jedinstven, a adaptacija zgrade uvijek teži uklapanju u okoliš, što potvr-

Jean Nouvel - glavni projektant Louvrea Abu Dhabi

Efekt kiše svjetlosti - dnevna svjetlost dopire u unutrašnjost muzeja

Model rešetkaste kupole

đuje i izgled budućeg *Louvrea*. Naime, kao prvi opći muzej arapskoga svijeta, Nouvel ga je zamislio kao muzej lijepih umjetnosti dizajniran za 21. stoljeće, a njegova će izložba umjetnina prikupljenih iz svih krajeva svijeta i iz različitih povijesnih razdoblja otkriti veze između posve različitih civilizacija i kultura.

Kriza usporila gradnju

Kompleks novog muzeja u Abu Dhabiju obuhvaćat će paviljone, trgove, ulice i kanale, a sve kako bi se stvorila slika grada koji pluta na moru. Nad kompleksom nadviija se kupola promjera 180 m i inspirirana tradicionalnom arapskom arhitekturom. Kupola prekriva dvije trećine muzeja, a šare kojima je isprepletana inspirirane su arapskom umjetnošću. Kroz njezinu rešetkastu konstrukciju koja podsjeća na čipku prodire difuzno svjetlo koje obasjava unutrašnjost i reflektira obrise zgrada u vodi, stvarajući spektakularnu igru oblika i boja, koju je glavni arhitekt Nouvel nazvao "kišom svjetlosti".

Kompleks novog muzeja u Abu Dhabiju obuhvaćat će paviljone, trgove, ulice i kanale kako bi se stvorila slika grada koji pluta na moru

Gradnju novog *Louvrea* nadzire Tvrtka za razvoj turizma i investicije (*engl. Tourism Development & Investment Company* –

Ugradnja zadnjeg sloja kupole

TDIC). U taj se jedinstveni muzej, koji se prostire na 24.000 m², ulaže približno 654 milijuna dolara. Građevinski radovi službeno su započeli 26. svibnja 2009., kada su radnici postavljali privremenu platformu na moru kako bi se radovi na konstrukciji mogli izvoditi u suhim uvjetima, a uklonit će se kada Muzej bude dovršen. Više od 4500 čeličnih i armiranobetonskih pilota postavljeno je do kraja kolovoza 2010., a radove je izvodila njemačka građevinska tvrtka *Baur International FZE*. Zbog posljedica koje je za sobom ostavila snažna gospodarska kriza, radovi su krajem 2010. zaustavljeni, a gradilište je zatvoreno. Tri godine poslije izabran je novi izvođač radova – konzorcij građevinskih tvrtki *Arabtec, Construc-*

tora San José i Oger Abu Dhabi. U toj su fazi dovršeni temelji i podrumi te četiri glavna masivna stupa koja će podupirati 7000 tona tešku kupolu. Radovi na izgradnji galerije i unutrašnjega muzejskog prostora započeli su u rujnu 2013. Mjesec dana nakon toga postavljen je prvi element velike kupole, a Muzej je polako dobivao svoju konačnu vizuru. Zadnji element na masivnoj kupoli postavljen je 22. rujna 2015., a izvođači su upravo taj dan objavili zanimljiv podatak. Naime, od početka gradnje galerije do postavljanja zadnjeg dijela kupole utrošeno je 10 milijuna sati ljudskog rada, a ugrađeno je čak 120.500 m³ betona. Radnici trenutačno izvedu radove na uređenju interijera i postavljanju instalacija.

Detalj s gradilišta

Muzejski postav

Projekt je odgađan još od 2009. zbog globalne financijske krize, a Muzej bi trebao biti otvoren posjetiteljima krajem 2016. godine. U međuvremenu su organizatori projekta pripremili seriju predavanja za buduće posjetitelje. Predavanja su bila usmjerena na upoznavanje javnosti s umjetnošću u cjelini te sa stvaranjem jednog od najvažnijih kulturnih središta u Ujedinjenim Arapskim Emiratima. Osim predavanja, budućim posjetiteljima *Louvre*a u travnju 2015. predstavljena je i izložba pod nazivom *Rođenje muzeja*, koja je uključivala odabrane eksponate iz muzejskih zbirki koje su izložene u Parizu. Prema riječima direktora *Louvre*a, to je bio nužan korak za stvaranje svijesti među posjetiteljima o budućnosti Muzeja i njegovih eksponata. Djela koja je Muzej već sakupio u svoju kolekciju bila su dostupna posjetiteljima na izložbi koja je bila otvorena od 12. studenoga 2015. do 31. ožujka 2016. u galeriji *Manarat Al Saadiyat*. Izložba je obuhvatila 130 djela iz različitih povijesnih epoha pa su posjetitelji mogli vidjeti djela Paula Gauguina, Eduarda Maneta, Renée Magrittea i mnogih drugih.

Koncept podružnice *Louvre Abu Dhabi* razlikovat će se od koncepta pariškog *Louvre*a, gdje su umjetnine iz pojedinoga povijesnog razdoblja grupirane u odvojene

dvorane. Ekspoziti u Abu Dhabiju bit će povezani zajedničkom temom, bez obzira na vrijeme iz kojeg potječu. Tako će, primjerice, u jednoj dvorani biti izložena izdanja Kurana, Biblije i Tore, a u drugome skulpturalno stvaralaštvo prije naše ere na teritoriju Cipra i djelo suvremenoga francuskog umjetnika 20. stoljeća Yvesa Kleina.

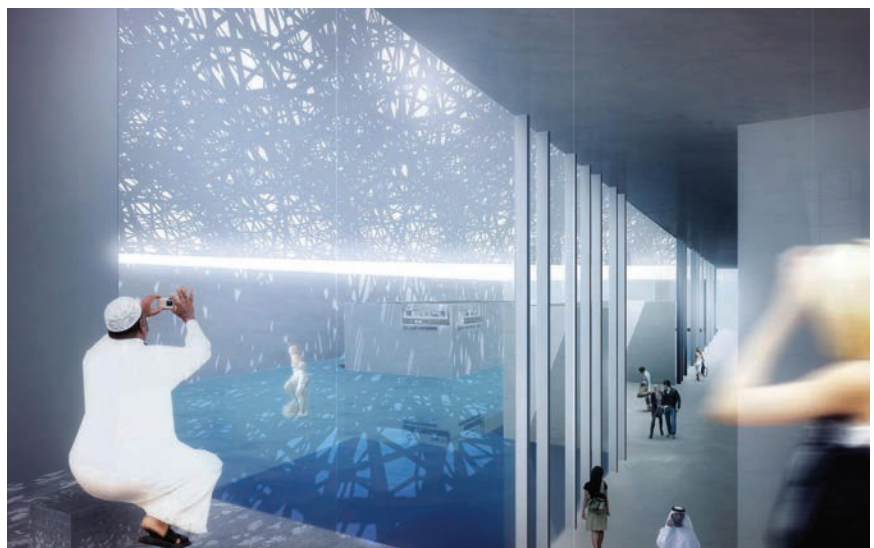
Prema izvorima iz Ujedinjenih Arapskih Emirata, remek-djela Leonarda da Vincija, Vinceta Van Gogha, Claudea Moneta, Herija Matissea i Andya Warhola također se nalaze među 300 djela koje će francuski muzeji posuditi za otvaranje muzeja

Louvre u Abu Dhabiju. Među posuđenim remek-djelima naći će se rad Leonarda da Vincija iz pariškog *Louvre*a, po jedno platno Francesca Primaticcija iz dvorca Fontainebleau i Jacques-Louisa Davisa iz Versaillesa te Eduarda Maneta iz muzeja *d'Orsay*. Navodno se na popisu djela spremnih za posudbu novome muzeju nalaze i svjetski poznate umjetnine kao što su *Autoportret* Van Gogha, *Mrtva priroda s magnolijom* Matissea te *Kolodvor Saint Lazare* Claudea Moneta. Ondje će se naći i kip kralja Ramsesa II. te *Električna stolica* Andya Warhola iz 1968. Stalni postav Muzeja protezat će se na 6000 m², dok će 2000 m² prostora biti osigurano za povremene izložbe.

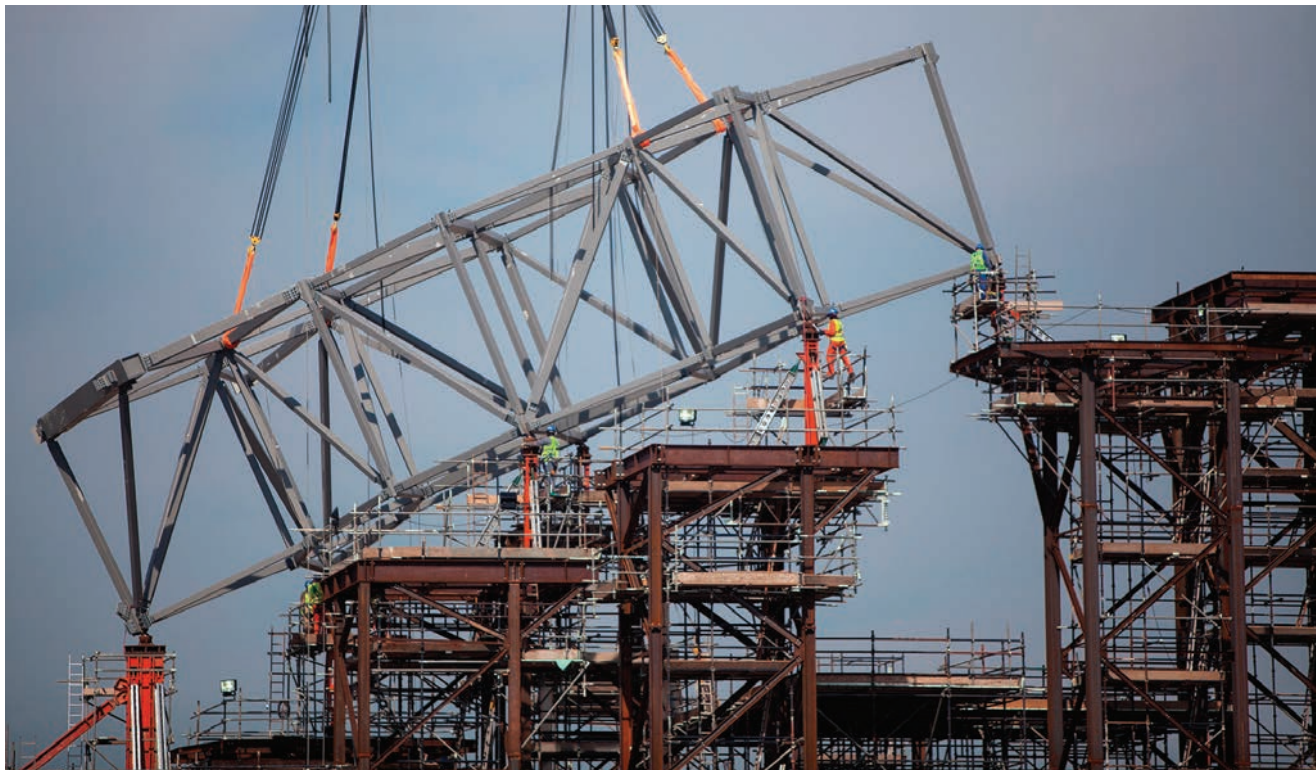
Koncept podružnice *Louvre Abu Dhabi* razlikovat će se od onog pariškog jer će ekspoziti u Abu Dhabiju bit povezani zajedničkom temom, bez obzira na vrijeme iz kojeg potječu

Umjesto zaključka

Muzej *Abu Dhabi* zapravo bi trebao biti *Louvre* kakav svijet još nije vidio. Nitko ne sumnja u to da će bogati šeići od njega napraviti pravu umjetničku atrakciju. Ipak, treba napomenuti to da su za cjelokupan dizajn zaduženi Francuzi, a

Vizualizacija unutrašnjosti Muzeja

Ugradnja nosača kupole

Nouvelov tim arhitekata smatra da bi takvim potezom i ostale zemlje Bliskoga istoka mogle otvoriti svoju konzervativnu kulturu ugledajući se na *Louvre*. Kako sada stvari stoje, u Emiratima izložbene umjetnine, uključujući srednjovjekovne nage skulpture i kršćanske ikone te ostale radove koji bi u jednoj takvoj sredini trebali biti zabranjeni, neće biti uklonjene zbog zabranjenih tema poput seksualnosti i religije, niti zbog žestokih kritika koje već sada stižu iz susjednih zemalja jer je, kako navode, "to raskalašeno za jednu islamsku zemlju".

Muzej će čuvati slike, kipove, razne ukrase, odjeću i nakit u rasponu od drevnih perzijskih artefakata do 20. stoljeća. Neki od tih radova djela su francuskog umjetnika Yvesa Kleina, koja prikazuju muška i ženska tijela, sjevernoafričke rezbarije ljudske anatomije iz 13. stoljeća, srednjovjekovni prikaz Kurana iz Damaska te europski diptih s prikazima scena iz Kristova života. Među najcjenjenijim predmetima koji će se nalaziti u Muzeju su i radovi Paula Gaugina i Pabla Picassa te paneli apstraktnoga američkog slikara Cya Twomblija. Kao i gotovo svaki drugi

Pogled na gradilište Muzeja

složeniji građevinski pothvat, ni taj nisu zaobišli problemi. Iako građevinari zbog krize i nedostatka novca nisu završili projekt u planiranome roku, a pritisak je sa svih strana bio velik, vrijeme će zapravo pokazati hoće li kupovina slavnog naziva pridonijeti popularnosti Muzeja ili će on ostati tek neslavna kopija pariškog

Louvre. S druge strane, kada se uzmu u obzir moderan dizajn i vizura građevine te ostali specijalni efekti poput "kiše svjetlosti" i razina usluge koja će biti dostupna svim posjetiteljima, ne sumnjamo u to da će taj muzej svojom neobičnošću krasiti već čarobni Abu Dhabi i privući turiste iz cijeloga svijeta.